המצניע פרק עשירי שבת

צה.

לעצמה פטורה. שאינה יכולה לנטות יפה ואין דרך בנין אלא אשה לחבירתה שרואה ועושה: **וכן.** מילתא אחרימי דשבת לאיסורא: **פרק.** לגבי אדוס הוא הכא בקיים שקורין טיפוניי"ן: **המחבק.** המעמיד החלב בקיבה. ול"נ מחבק עושה כמין כלי גמי ונותן הקפוי בתוכו ומי החלב שהן נפיוכי טופין ולוענין אותן אנקייד"ס: **המכבד.** את הבית: **והמרבץ.** כמיס להרבין את האבק אלא יעלה: **חייב חטאת.** לקמיה מפרש טעמא דהרודה חלות דבש חייב משום תולש [מחבק חייב משום כורר] ומכבד ומרבץ משום בונה: **אחד זה ואחד זה.** אחד שבת ואחד יו"ט: **משום שבות.** דילמא מי כנים ליה מתמלאין הגומות שבנית מאליהן והוי בנין: **קטיל קני באגמא.** מותן קנים מן האגם הוה. לא ידע לפרש משנה: **מפרק.** כמו מפרק משאור שפורק אוכל ממקום שנתבשל בו והוי תולדת דש. ואית דאמרי תולדה דקולר ולא היא דלאו מחובר הוא אלא פקיד ועקיר וקאי בעטיה הדד כתבואה בקשיה ולשון מפרק נמי לא שייך למימר אלא לשון תולש: **כורר.** אוכל ממוך פסולת: **וילחת.** לרבן הבית ולפת אבנים היתה [כלל העיר]: **מהבלא.** שהיה אבק עולה ומרבה הבל: **לאו אדעתאי.** לא הייתי זכור. וכוותי פירשו לא פגיעה לי: **אשה חכמה.** אשת מ"ח או בת מ"ח שמעה מאביה: **מרבלא כיפה.** רוחות קיתויות בזית זו וכיסות בזית זו: **רבי שמעון.** דדבר שאין מתכוין מותר והמרבץ אינו מתכוין להדביק עפר בגומא ולהשוות הבית אלא שלא יעלה אבק: **מתני' התולש מעציץ נקוב חייב.** דהוי כמחובר דיונק מן הקרקע ע"י הנקב שמרוה לחלוחית הקרקע ואפילו הנקב בדופני

גמ'

אתי לאשויי גומות הכא ליכא גומות רבא [6] תוספאה אשכחיה לרבינא דקא מצטער מהבלא ואמרי לה מר קשישא ברי' דרבא אשכחיה לרב אשי דקא מצטער מהבלא א"ל לא סבר לה מר להא דתניא הרוצה לרבץ את ביתו בשבת מביא עריבה מלאה מים ורוחץ פניו בזוית אז ידיו בזוית אז רגליו בזוית אז ונמצא הבית מתרבץ מאליו א"ל [7]לאו אדעתאי תנא אשה חכמה מרבצת ביתה בשבת [8]והאידנא דסבירא לן כר' שמעון שרי אפי' לכתחלה: **מתני'** [9]התולש מעציץ נקוב חייב ושאינו נקוב פטור ור"ש פוטר בזה ובזה: **גמ'** רמי ליה אביי לרבא ואמרי לה רבי חייא בר רב לרב תנן רבי שמעון פוטר בזה ובזה אלמא נקוב לר"ש כשאינו נקוב משוי ליה ורמינהו ר"ש אומר אין בין נקוב לשאינו נקוב אלא

תימה לר"י כיון דמותר לנגן בי"ט מן התורה אפילו באפסר [6] אפילו לא יהא מותר מדרבנן אלא בדלא אפסר אם כן נפל ביתו בי"ט יהא מותר לבנותו בי"ט דמתוך שהותר בנין לצורך דמגבן הוי משום בונה כדאמר בסמוך הותר נמי שלא לצורך ובלבד שיהא צורך היום לאתוקי בתוכו שלא יכנו שרב ושמש וי"ל דאפסר מדרבנן דהוי עובדא דמול כי היכי דאפסרין טמינה והקדקה ביו"ט [10]: **שרא** [11]**ולא בחוזא.** תימה דבשילהי תמיד נשחט (פס ד' סד.) תנן כמעשהו בחול כך מעשהו בשבת אלא שהכהנים מדיחים את העזרה שלא בכלים חכמים ומפרש בגמ' [10] דשלא בכלים חכמים היינו שלא בכלים ר' אליעזר דאי רבנן שבות הוא ואין שבות במקדש דתניא המכבד והמרבץ כו' ומדלמוקי מתני' כר"א משמע דמתיר מדאלייתא אפי' בעזרה דאיכא רצפה והכא משמע דבלא רצפה ליכא אשויי גומות וי"ל דבהדחה ליכא אשויי גומות טפי שהיו מתמלאות הגומות שבין ויוכד לרוכד ת"ש בעזרה נמי לא אסור לר"א אלא משום שבות אלו הוא דליכא רצפה דאיכא חיוב חטאת לר"א אלא רצפה לא הוי לדידהו אלא איסורא דרבנן הלכך אינו נוהג במקדש: **והאידנא** דק"ל [9] **בר"ש שרי אפי' לכתחלה.** בה"ג שרי כיבוד מהאי טעמא אפי' בדהוגין ואין נראה לר"י דבפרק כל הכלים (נקמן דף קמ:) אמר ר' [12]אליעזר אף מכבדות של תמרה מותר לנטלן ופריך אי מחמה נגל בהא לימא ר' [13]אליעזר אפי' בשל תמרה משמע דפשיטא ליה דליכא מאן דשרי אפי' לרבי שמעון משום דהוי מלאכתו לאיסור ואי שרי לכבד הוי מלאכתו להיתר אלא אלא ודאי כיבוד אסור לגולן עלמא מפני שמזיז עפר ממקומו ולא שרינן הכא לרבי שמעון אלא דווקא ביונק: **ורמינהו רבי שמעון אומר אין בין נקוב כו'.** תימה מאי קפריך והא כהך ברייתא נמי קתני כמו במתני' דלכל מילי נקוב כשאינו נקוב

נר מצוה

לו א מיי' פכ"ג מהל' שבת הלכה כא וע"ל פכ"ג הלי' יג מהג' מחלל מקום מחמת ומחמ הש"ג כשם ר"ש ולא דעתי לי ישיב אם לא שנאמר שבגרפת מיימוני היה מחת גם בלשנא מחת דבמחלת הרי מקום מחמת ע"ש ולדעתי לריכים אנו לומר כן גם בקמא לאדון פה מחמ מחלת מקום מחמת ומ"ל אלא עיני בפרון ערך גדל מהב הגרפא המקבלת מחלת מקום מחמת ומ"ל ישוקקת מקום מחמת ומעתה ומיי שגם המכבים והמקבר ואחרים הרב מבהגהות היה נלפחם כך ומיב אין מקום לתמיהות אתי"ע ע"ש] מחמ לאדון פה מיש"ע ר"ח מי שב מעיף פה:

לו ב מי' שם הלכה כו מחמ שם מיש"ע שם מעיף מו:

לו ג ומי' פכ"ג שם הלכה (מב) מב מיש"ע שם מעיף מו:]

לו ד [מי' מ"ו שם הלכה ו ופ"ח הל' ז בר"ש פרק כלל גדול ד' לה. ובמ"ש שם פר' ב]:

לה ה ו מי' פכ"ח מהל' שבת הל' ג ומחמ שם מיש"ע ר"ח פר שבת מעיף יג ומי' שלו מעיף ב:

לב ז מי' מ"ו מהל' שבת הלכה ז מחמ שם מיש"ע ר"ח פר שם מעיף ב:

ם ח מי' שם הלכה יא ופכ"ח הלכה יז מחמ שם מיש"ע ר"ח פר שיש מעיף יח:

מא ט מי' פ"י מהלכות שבת הלכה יג:

מב י מי' פכ"ח שם הלכה ג מחמ שם מיש"ע ר"ח פר שלו מעיף ב:

מג כ מי' ומחמ שם מיש"ע שם מעיף ח:

מד ל מי' פ"ח מהל' שבת הל' ג מיש"ע ר"ח פר שלו מעיף ז:

תורה אור השלם

1 ויבן יי אלהים את הצלע אשר לקח מן האדם לאשה ויבאה אל האדם:
בראשית ב כב

2 ויונתן לא שמע בהשביע אביו את העם וישלח את קצה המטה אשר בידו ויטבל אותה ביערת הדבש וישב ידו אל פיו ותארנה עיניו: שמואל א יד כז

מוסף רש"י

שקיעלעה. קליפת שער (מדוברין יח:). **החולב.** מיקן החלב מן הבהמה (מחיים סה:). **והמחבץ.** מעמיד החלב ועושה ממנו מגיגין קטנים מטוגים (שם:). אחד זה ואחד זה. מכבד ומרבץ ובודה, אבל אחיר לא אסרה אלא בדבר הנעשה בשבת (שם:). **קטיל קני באגמא.** קלנים קנים ומלקטי עלים (מהרדרין לב:). מ"מ דר' אליעזר. דתניא לטורות דבורים מחיצה (נשב"ם ג"ג מ:). **דתתיב ויטבול אותה ביערת הדבש.** ויטונתן כתיב, ומכאן מקום גדולה מיירי וקרי ליה יער (שם:). **לאו אדעתאי.** לא נתתי לבי (ברכות נב:). **שונא הייתי** (מנחות לה:). **ושאינו נקוב** פטור. מפיס דלא מחיבר בקרקע עולם הוא (לעיל קה:).

גהות הב"ח

(א) גמ' רבה תוספתא: (ב) ריש ד"ה והמודה וכו' אפי' לא יכול מיזבר: ר"ב עין פר"ח דמילה ד' קלד: (ג) ד"ה שבת וכו' אמנם בתקנה. ר"ב ע"ל ס' כל המלים ד' קנו: נמ"ה מה הוא כלל:

גליון הש"ס

גמ' והמגבן בגרגרת. ע' לעיל דף קו ע"ב תד"ה המגבלת: גמ' ס"ם ד"ה **רבתיב** הבבית. ע' ס"ש מ"ז דפנ"ת פפי' הרמ"ב: **רשב"ל** ר"ה הלכא בו בבל העיר. עי' לעיל נט ע"ב תד"ה נזרה ילקמן דף קנא ע"ב רש"י ד"ה קדקוב:

לעזי רש"י

טיפוניי"ן [טיפוניי"ן]. אודם (אלפרסים הפנים). אנקיד"ש [ונקיד"ש]. נביונות.

רבינו חננאל

חייב. אחת משלש, רב נחמן אמר חייב אחני מעשיו שקירב אותו לעבודה, רב ששת אמר פטור השתא מיהא הא איתיה לטמאה ולא עבידה לאיסורה. אמר רב ששת מנא אמינא לה דתנן המוציא כדית מן הבית חייב, דדיקקין מינה אם הוציא כדית חייב הא חצי כדית פטור, והתניא המוציא חצי כדית חייב. ומשני אמר רב ששת הא דתני חצי בדית חייב דאפיק חצי זית מן כדית שכבר מיעט הטומאה ולפיכך חייב, והא דתני פטור דאפיק חצי זית מן כדית ומחצה דלא אתיי השתא מידי דאי"ם שקירב מיעוט הטומאה. ורב נחמן משני הא דתני חצי זית פטור דאפקיה ממת גדול דהאי שיעורא לא מקרב מיעוטא טומאה, אבל חצי זית מכדית ומחצה שמקרב הסרת הטומאה חייב. ופיר"ל כרב ששת (דטפי עדיף). הנוטל צפורניו זו בזו או בשיניו או בידו שלא בכלי, וכן שערו וכן שפמו וכן זקנו שנטלו בשיניו או בידו שלא בכלי בין לעצמו בין לחבירו אסור משום שבות. אבל אם נטלו בכלי כגון אזמל או בנוסטר חייב. וצפורן שפרש רובו וצינון שפרישו רובן כלפי למעלה המעברות אותו מותר לנוטלן ביד אבל בכלי אסור. ואם לא פרש (חייב עליהן) ביד פטור אבל אסור, בכלי חייב חטאת. תנא הנוטל מלא פי הזוג חייב, וכמה מלא פי הזוג שתים וכן לקרחה שתים (באחרונים). אבל המלקט שער לבן מתוך שחור אפילו שערה אחת אסור משום לא יהיה כלי גבר על אשה. וכן

הגדולה וכן הפוקסת, ר' אליעזר חייב חטאת וחכ"א משום שבות. ואוקימנא כוחלת משום כותבת, גודלת ופוקסת משום בונה. ירושלמי גוחלת משום כותבת, פוקסת מכורגא אלגרשרי, ובלשון ערבית תנעד אל אצדג, פוקסת משום בונבת. ומדמפרשי רבנן טעמיה דר' אליעזר ש"מ הלכתא כחכמים דאמרי משום שבות. ומ"ד כר' אליעזר טפי עדיף דאיסורא דאורייתא היא ולהומרא עבדינן. וכן נמי לענין החולב והמחבץ והמכבד והמרבץ והרודה חלות דבש שוגג בשבת חייב חטאת, כמזיד ביו"ט לוקה מ' דברי ר' אליעזר, וחכמים אומרים אחד זה ואחד זה אינו אלא משום שבות. ומדמפרשי אליבא דר' אליעזר ואמרי חולב משום מפרק, מחבץ משום בורר, מגבן משום בונה, ש"מ סוגיא דהא שמעתיה כר' אליעזר. ויש מי שהוליך גם על זה. ויש מרבנן דמדקדקי דאמרי כי החולב והמחבץ והמגבן כגרגרת דברי הכל היא, ומסתייענא מהא דנרסינן בפרק אע"פ תניא ר' מרינוס אומר גונה יונק חלב בשבת, מ"ט יונק מפרק כלאחר יד הוא ובמקום סכנה לא גזרו רבנן. א"ר יוסף הלכה כר' מרינוס. ולא שמעינן דאית ליה האי סברא דחולב אסור משום מפרק אלא אליבא דר' אליעזר, ודבי מרינוס לא התיר אלא דיונק, מכלל שהחולב אסור. ובסוף פרק חרש שנשא קתחת אסיקנא דיונק מפרק כלאחר יד הוא, שבת דאיסור סקילה גזרו רבנן, ויש דאיסור לאו הוא, לא גזרו רבנן. וסברא להו דבהחולב ובמחבץ שמוציא החמאה ובמגבן דברי הכל אסור, [ן]ולא פליגי רבנן עליה דר' אליעזר אלא במכבד ומרבץ ובורדה חלות דבש, ובהני הלכתא כרבנן. וסוגיא כוותייהו דהא לא איסגיא מלחבץ אלא משום דהיישינן משום אשוויי גומות. ואסיקנא והאידנא דסבירא לן כרבי שמעון (דשרן) [דפטרן] בטלאכה שאינה צריכה לגופה, ובדבר שאין מתכוין שרי אפילו לכתחילה, לענין כיבוד נמי שרי ואפילו בהתיר כר' שמעון. הלכך מחלב בהמה, אפילו למאן דאסר דשרי משום שבות אסור, וכ"ש למ"ד משום מפרק אסור דטלאכה היא. **והא** דאמר רב חסדא מדברי (רבנן) [רבינו] נלמד חולב אדם עז לתוך הקדרה אבל [לא] לתוך הקערה, כבר פרשה (מר') [מר] רב יהודאי גאון זצ"ל דר"ש הוא, וכבר פירשנוה בפרק חבית. **ת"ר** הרואה מעצרן נקוב חייב ושאינו נקוב פטור, ר' שמעון פוטר בזה ובזה. ורמי ליה אביי לרבא תנן ר' שמעון פוטר בזה ובזה. אלמא לר' שמעון לכל מילי נקוב כשאינו נקוב משוי ליה. והתנן ר' שמעון (אומר) אין בין נקוב לשאינו נקוב

---

6) כרכות כפ. שיהוכין יח. נדה מה: ע"ש, 7) [תוספ' פ"ו], 8) [מזק הפורן]. 9) פפחים סה. [תוספ' פ"ו], 10) [מי' המקבה נגיעה ומקבן פתיתי החלב לעפוחם מרין של נגיעה ערוך], 11) [מנחדרן לג.], 12) כ"ב סו. פ. 13) [כרכות מו. ס"ע], 14) [פרוהין ק:], 15) [נקמן קמ. 16) [רש"ל מ"ז], 17) [מ"ם], 18) [מ' תוס' פלה ב. פדיה נזירה סמא], 19) סה. 20) [ל"ל אלמנר], 21) [ל"ל אלמנר].

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com